

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Факультет обліку і аудиту
Кафедра аудиту, ревізії та аналізу

КУРСОВА РОБОТА на тему:
ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Виконала студентка групи ОЕЕМ-11
Дзеса О.М.

Перевірив: к.е.н., доц. Годованець О.В.

Тернопіль - 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Інвестиційна привабливість як категорія сучасної економічної теорії і практики.	5
2. Фактори та умови формування інвестиційної привабливості підприємства	11
3. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства та основні напрями її удосконалення.	16
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

ВСТУП

Стратегія економічного зростання та інтеграції України в світовий економічний простір передбачає забезпечення конкурентоспроможного рівня розвитку підприємств. Реалізація цього завдання можлива за умов формування та створення інвестиційних ринків здійснення принципово нової інвестиційної політики галузей, територій, окремих підприємств.

Розв'язання складних соціально-економічних проблем підвищення якості торговельного обслуговування населення, формування локальних споживчих ринків, розвиток роздрібно-торговельної мережі можливі за умов суттєвої активізації інвестиційної діяльності підприємств торгівлі. Особливої уваги потребує вирішення проблем інвестиційної привабливості підприємств торгівлі, дослідження сучасних тенденцій формування локальних споживчих ринків.

Оскільки виникає необхідність стимулювання росту інвестицій в промисловість як важливу складову національної економіки, питання формування інвестиційної привабливості підприємства, та методики її оцінки є надзвичайно важливими як в теорії, так для практичної діяльності.

Фундаментальні питання інвестування загалом, й інвестиційного аналізу зокрема, досліджували такі зарубіжні вчені як: М. Алексєєв, Х. Андерсон, Л. Бернстайн, Ф. Вуд, Р. Ентоні, М. Крейнина, Д. Панков, Г. Савицька, У. Шарп, А. Шеремет, а також: вітчизняні: І. Бланк, Є. Мних, С. Покропивний, М.Скворцов, Л. Лахтіонова, І. Цигилик, О. Сохацька, В. Подольська, О. Яріш та інші. Проте зважаючи на практичну значимість інвестицій, важливість удосконалення теорії та практики оцінювання інвестиційної привабливості підприємства є досить актуальними і потребують подальших досліджень.

Метою курсової роботи є теоретичне обґрунтування методологічних принципів і методичної бази оцінки інвестиційної привабливості підприємства та розробка основних напрямів її вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети в курсовій роботі визначено такі основні завдання:

- З'ясувати сутність поняття «інвестиційна привабливість»;

- вивчити та систематизувати фактори та умови формування інвестиційної привабливості торгівельного підприємства;
- узагальнити методика оцінки інвестиційної привабливості торгівельного підприємства;
- систематизувати основні напрямки удосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні аспекти формування та оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси оцінювання інвестиційної привабливості підприємства.

1. Інвестиційна привабливість як категорія сучасної економічної теорії і практики

Сучасний економічний розвиток вітчизняних підприємств вимагає підвищення їх інвестиційної привабливості з метою залучення відповідного обсягу закордонних інвестицій та раціонального перерозподілу інвестиційних ресурсів між галузями національної економіки.

Дефініція «інвестиції» походить із латинської «investio» і перекладається як «вкладати». У широкому розумінні інвестиції це вкладення економічних ресурсів (капіталу) з метою їх подальшого зростання. При цьому зростання має бути таким, щоб нагородити інвестора за бажання ризикувати, за його відмову спожити наявні засоби у поточному періоді та компенсувати йому інфляційні втрати у майбутньому [36].

Інвестиціями вважають економічні ресурси, що спрямовані на зростання реального капіталу суспільства, а саме на розширення чи модернізацію його виробничої складової. Інвестувати – означає придбавати якесь добро для того, щоб отримати певний дохід від нього у майбутньому періоді [15].

Інвестор здійснює довгострокові вкладення ресурсів (фінансових чи матеріальних) у промисловість, сільське господарство та інші галузі економіки всередині держави та за кордоном, прагне отримати прибуток. Специфіка здійснення приватних, державних, а також іноземних інвестицій регулюється в інвестиційному законодавстві, що визначає основні види інвестиційної діяльності окремих господарських утворень і захищає права інвесторів.

У нашій країні, згідно закону «Про інвестиційну діяльність» інвестиції є видами майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку чи досягнення відповідного корисного ефекту [3]. До подібних цінностей відносяться: грошові засоби та цінні папери, майно, як рухоме так нерухоме, права на майно та інші цінності. Учасниками інвестиційної діяльності виступають фізичні і юридичні особи, в тому числі іноземного походження, а також держави.

Отже, під інвестиціями розуміють вкладення коштів, у більшості випадків на довгостроковій основі, у реальні проекти, різні види цінних паперів, об'єкти нерухомості, статутні каптали інших підприємств, дорогоцінні метали та інші об'єкти, ринкова вартість яких має тенденцію до зростання приносить власникові відповідний дохід (відсотки, дивіденди, прибутки від перепродажу тощо).

Діяльність, пов'язану із здійсненням інвестицій називають інвестиційною. Згідно Положень (стандартів) бухгалтерського обліку і звітності, інвестиційна діяльність – операції з придбання та реалізації тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів [24]. При цьому для інвестиційної діяльності характерні наступні особливості:

- обсяг фінансових ресурсів обмежений;
- можливість порівняння альтернативних проектів і вибір найбільш прийняттого;
- високий рівень ризику .

За об'єктами вкладення розрізняють інвестиції капітальні (реальні) та фінансові (рис.1).

Під капітальними (реальними) інвестиціями розуміють вкладення коштів у активи як матеріальної так нематеріальної форми. До першої відносять вкладення у приріст та відтворення основних засобів (будинки, споруди, машини, устаткування і т.п.) та інші товарно-матеріальні цінності. До другої відносять вкладення в нематеріальні об'єкти (технічну, технологічну, проектно-кошторисну документацію; права на майно, права на користування природними ресурсами, будівлями, обладнанням (оренда), патенти, ліцензії тощо). Складові другої групи можна поділити на об'єкти інвестування у інновації (нововведення), інтелектуальну складову (творчий потенціал).

Під фінансовими інвестиціями розуміють вкладення коштів у відповідні інструменти фінансового характеру, такі як депозити, цільові банківські вклади,

облігації, акції, паї, частки, вкладення до статутних капіталів інших підприємств.

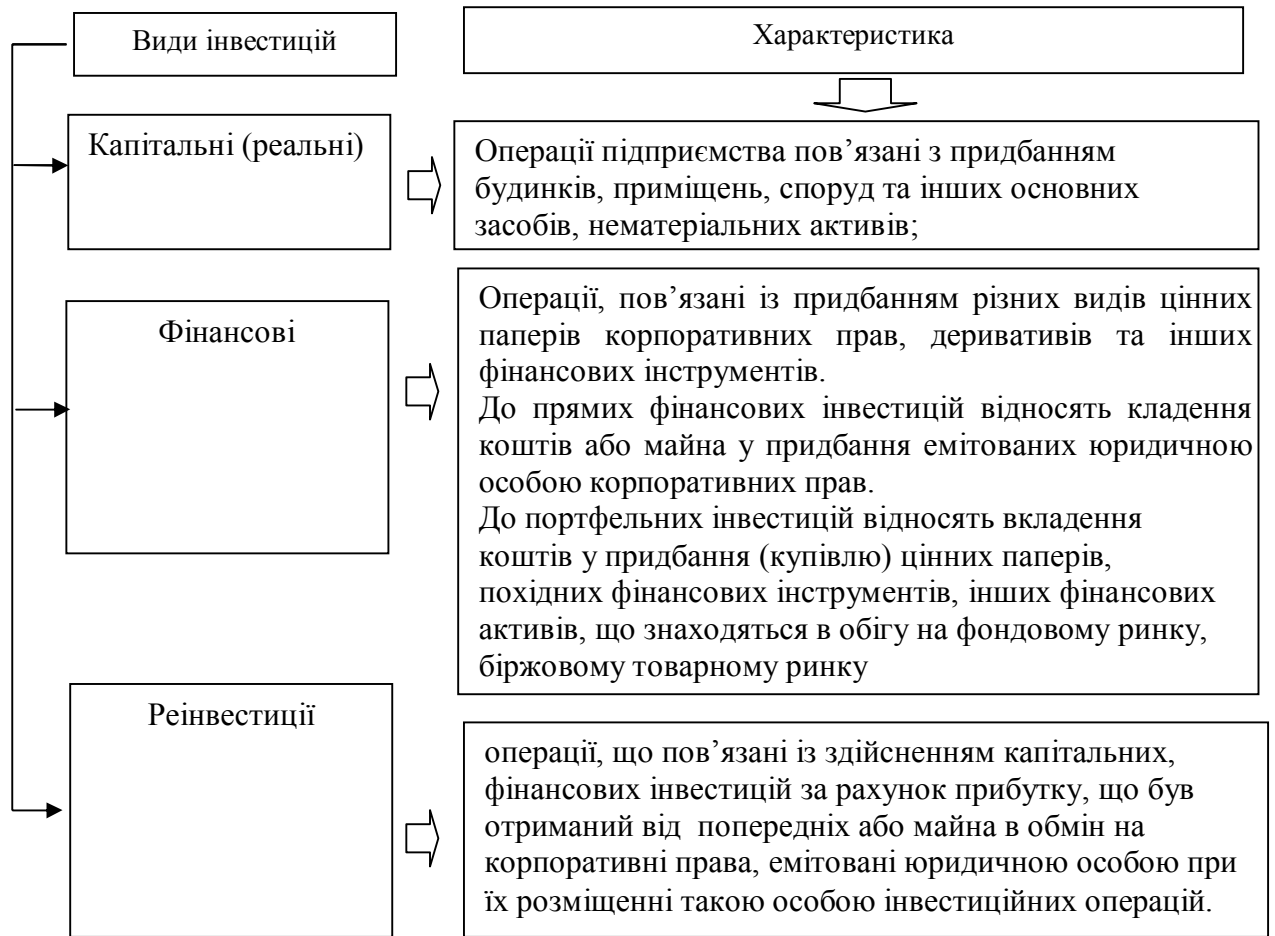

Рис. 1. Види інвестицій

Стан та тенденції розвитку фондових ринків спонукають менеджерів вітчизняних підприємств приділяти більше уваги, саме фінансовому інвестуванню, формуванню фінансового портфеля, під яким розуміють сукупність усіх цінних паперів, паїв та вкладень в інші компанії, які підприємство як інвестор придбало за рахунок коштів, що є в його розпорядженні з метою отримання певної економічної вигоди у вигляді надходження відсотків, дивідендів, інших прямих і непрямих доходів.

Цінні папери, що знаходяться в обігу на ринку кожної країни, регулюються її чинним законодавством. В Україні це – Закон «Про цінні папери та фондовий ринок» [1]. Різноманітність цінних паперів та їх параметрів, зокрема таких як дохідність, ліквідність, ризиковість, правила

емісії, обігу, оподаткування значно ускладнюють процеси формування підприємством портфеля цінних паперів та управління ним.

Юридичні особи, які приймають участь в інвестиційній діяльності можуть виступати в ролі інвесторів, вкладників, кредиторів і покупців. Це можуть бути спеціалізовані кредитно-фінансові установи, що відіграють досить значну роль на ринку інвестиційних послуг, надаючи широкий набір послуг своїм клієнтам. Особливе значення в цьому плані має діяльність брокерських і дилерських контор, трастових і інвестиційних компаній.

Інвестиції сприяють динамічному розвитку підприємств та дають можливість вирішувати завдання щодо розширення масштабів власної діяльності шляхом збільшення як матеріальних так і фінансових активів; придбання нових підприємств.

В умовах ринку суб'єкти господарювання самостійно формують свою інвестиційну політику, визначають напрямки інвестиційної діяльності, джерела та засоби досягнення поставлених цілей. Це в свою чергу вимагає від кожного підприємства швидкого реагування на зміни, що відбуваються у динамічному зовнішньому середовищі і відповідного корегування своїх практичних дій.

Інвестиційна політика займає важливе місце у системі формування ринкової економіки, її роль особливо зростає в світлі того, що ринкова економіка без інвестиційної політики, в тому її вигляді, в якому вона існує зараз в світі, практично неможлива. Вона проникає у всі сфери діяльності суспільства, що пов'язані з економікою. Тому налагодження цієї інвес– одні з головних завдань сучасних менеджерів. Саме шляхом вирішення подібних питань у багатьох наших підприємств є можливість вийти на новий, вищий і конкурентоспроможніший рівень в ринковому середовищі.

Формування інвестиційної політики здійснюється у сфері взаємних інтересів, як самого об'єкта, так і його потенційних інвесторів. Можливість залучення інвестицій залежить від розуміння та врахування інтересів партнерів, від можливості бачити об'єкт інвестування з позиції інвестора та оцінити його інвестиційну привабливість. Підприємство також зацікавлене в підвищенні

рівня інвестиційної привабливості: кожен суб'єкт господарювання прагне розвивати своє виробництво, підвищувати конкурентоспроможність продукції та підприємства в цілому.

Обґрунтування інвестиційної політики вимагає врахування інтересів, як самого підприємства – об'єкта інвестування, так і вимог його можливих інвесторів, їх вміння побачити та оцінити його інвестиційну активність та привабливість. Саме тому, кожне підприємство хоче стати інвестиційно привабливим через розширення обсягів діяльності, підвищення рівня конкурентоспроможності продукції, ділової активності та зміцнення своїх конкурентних переваг.

Таким чином, залучення інвестицій в українські підприємства безпосередньо і прямо залежить від рівня інвестиційної привабливості об'єктів інвестування. Тому першим кроком стосовно прийняття рішень щодо інвестування в той чи інший об'єкт є оцінювання його інвестиційної привабливості. Метою об'єкта інвестування є підвищення рівня привабливості його діяльності для якомога більшого обсягу надходження інвестицій.

З метою залучення необхідного обсягу інвестиційних ресурсів, підприємству – об'єкту інвестування необхідно приваблювати інвестора шляхом забезпечення максимального рівня економічної ефективності від реалізації інвестицій з врахуванням інвестиційного ризику. Даний факт є важливим для тих інвесторів, які при розробленні своєї інвестиційної стратегії і тактики не мають чітко виражених інтересів, а беруть до уваги саме інвестиційну привабливість об'єктів інвестування.

Інвестиційною привабливістю об'єкта інвестування (підприємства) цікавляться як потенційні інвестори, так і безпосередньо саме підприємство, що має наміри залучити інвестиційні ресурси. Перші вирішують питання щодо доцільності вкладення капіталу, а другі – керівництво підприємством, оцінює та контролює цю важливу характеристику його діяльності.

Тому виникає необхідність розроблення методики оцінювання привабливості інвестиційних проектів та підприємства в цілому, що

передбачає: формування системи показників такого оцінювання; вивчення тенденцій і закономірностей їх зміни і обґрунтування рішень щодо залучення обсягу інвестицій, ефективності їх використання, вибору та придбання реальних та фінансових об'єктів інвестування; розроблення заходів щодо підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємства.

Таким чином, під інвестиційною привабливістю підприємства розуміють сукупність показників, що характеризують господарську (операційну, інвестиційну, фінансову) діяльність підприємства та ефективність управління нею і є підґрунтям визначення перспектив його розвитку та можливості залучення обсягу інвестицій. Вважають, що вона (інвестиційна привабливість) є інтегральною характеристикою підприємства, його внутрішнього середовища.

Діяльність підприємства, її результати залежать і від зовнішнього середовища в якому воно функціонує (країна, регіон, галузь), що певним чином позначається і на інвестиційній привабливості. З іншої сторони, інвестиційна характеристика привабливості країни, регіону, галузі є важливою для потенційного інвестора та не менш, ніж конкретний об'єкт інвестування.

Оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів макро та мезорівня це перший крок у прогнозуванні та розробленні заходів стосовно залучення інвестиційних ресурсів і підвищення привабливості об'єктів інвестування кожного рівня. Таким чином, інвестиційна привабливість окремого підприємства як можливого об'єкта вкладення коштів є завершальним етапом оцінювання ринку інвестицій.

Як інвестор, так і підприємство можуть бути замовниками оцінки інвестиційної привабливості. Оцінювання інвестиційної привабливості для підприємства має за мету виявити слабкі та сильні сторони його діяльності, а для інвестора – визначити стан потенціалу можливого об'єкта інвестування. Мета оцінки інвестиційної привабливості підприємства підтверджується обов'язковим двостороннім (подвійним) ефектом успішного інвестування: позитивними наслідками як для суб'єктів, так і для об'єктів інвестування.

Результати оцінювання інвестиційної привабливості також кожен замовник використовує для вирішення конкретних завдань: інвестор — для розробки й обґрунтування варіантів вкладення капіталу та забезпечення ефективного його використання з метою отримання майбутньої вигоди; підприємство — для залучення інвестицій, забезпечення ефективності їх використання та розроблення заходів із підвищення його інвестиційної привабливості.

Аналіз інвестиційної привабливості конкретного підприємства є основою обґрунтування його інвестиційної політики, виявлення недоліків діяльності та розроблення заходів щодо їх усунення і відповідно можливості залучення інвестиційних ресурсів. Такий аналіз допомагає інвесторам обґрунтувати рішення щодо інвестування у те чи інше підприємство.

Інвестиційна привабливість залежить від багатьох різноманітних факторів. Наступним етапом вивчення цієї інтегральної характеристики підприємства є оцінка факторів її формування.

2. Фактори та умови формування інвестиційної привабливості підприємства

У ринкових умовах, що характеризуються посиленням конкуренції і загостренням проблеми виживання, забезпечення динамічного розвитку підприємств, підвищення ефективності їх діяльності вимагає насамперед врахування внутрішніх факторів та умов ділової і ринкової активності суб'єкта господарювання. До основних факторів формування інвестиційної привабливості підприємства в економічній літературі відносять (рис.2).

Важливою умовою формування інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання вважають результативність його фінансово-господарської діяльності, яка може визначатися на основі фінансової звітності.

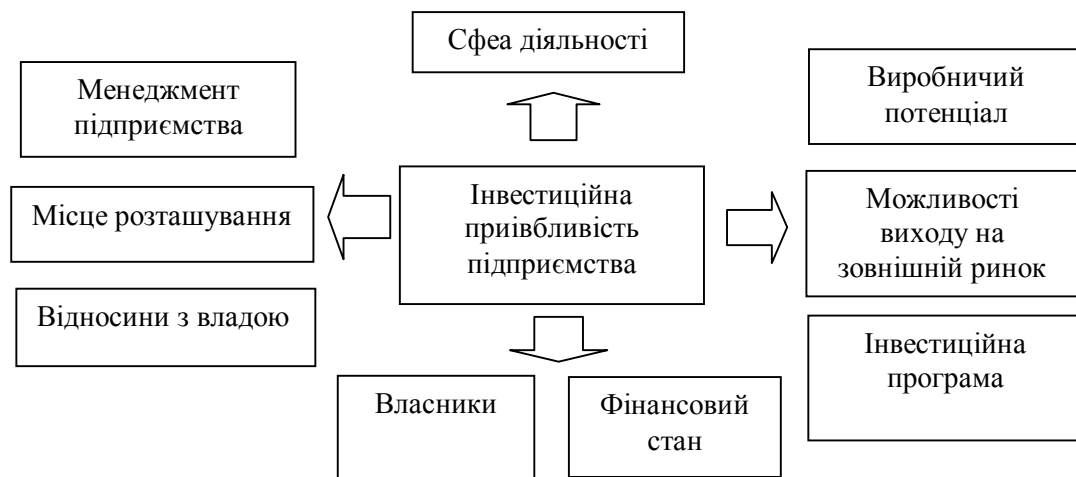

Рис. 2. Фактори формування інвестиційної привабливості підприємства. [35]

Загальні фінансові результати діяльності показують, як працювало підприємство, характеризують всі аспекти, всі сторони такої діяльності і дають підстави прогнозувати обсяг інвестицій, які може залучити підприємство, раціональність їх використання, що в цілому відповідає інтересам підприємства та інвестора.

Кожен суб'єкт господарювання має здійснювати маркетингові дослідження, щоб визначити перспективи своєї збутової політики, а також мати певні гарантії щодо надходження відповідних видів матеріальних, технічних та інших ресурсів необхідних для виробництва і збуту готової продукції у передбачений період часу. Для цього підприємство повинне бути забезпечене укладеними договорами (контрактами) на придбання матеріальних ресурсів і договорами на постачання продукції, що є певною гарантією її збуту як на внутрішніх, так і зовнішніх ринках [15].

Ефективність використання інвестиційних ресурсів підприємством є наступною умовою, яка визначає та формує його інвестиційну привабливість. Інвестор, зазвичай цікавиться результативністю використання інвестиційних ресурсів підприємством у минулих періодах. Оцінювання ефективності здійснюється шляхом визначення індексів, співвідношень та коефіцієнтів,

таких, наприклад, як рентабельність засобів і коефіцієнт самозабезпеченості інвестиційними ресурсами. Вказаний коефіцієнт (самозабезпеченості) та його динаміка характеризує можливість підвищення конкурентоспроможності та ділової активності підприємства за рахунок власних коштів. Стосовно позичених коштів, то їх прибутковість повинна бути вищою за прибутковість власних інвестиційних ресурсів та ін. Аналіз фінансової звітності суб'єктів господарювання, вивчення досвіду фахівців, спеціалістів і підприємств дає підстави стверджувати, що це досить важлива складова у формуванні інвестиційної привабливості підприємства. Сукупність показників на основі яких визначається ефективність використання інвестиційних ресурсів є достатньо репрезентативною, що суттєво розширює діапазон характеристик інвестиційної привабливості підприємства.

Вивчення інвестиційної привабливості призводить до необхідності оцінювання оточення будь-якого суб'єкта господарювання, що функціонує в певному адміністративно-територіальному регіоні країни. Кожне підприємство є динамічною, соціальною, економічною системою, що постійно удосконалюється. Стратегія діяльності вітчизняних підприємств в Україні їх виробничі перспективи обмежені як факторами внутрішнього, так і зовнішнього середовища, законодавчими нормами, ситуацією в економіці, станом розвитку інфраструктури ринку і та ін. Економічна ситуація у галузях і регіонах України, свідчить про високий рівень впливу внутрішніх та зовнішніх ризиків, відповідно до всіх можливих об'єктів інвестування (рис.3).

Рис.2. Схема впливу умов на привабливість підприємства [14]

Таким чином, інвестори, зокрема іноземні, хочуть володіти інформацією щодо факторів та умов формування інвестиційної привабливості підприємств. Наявність достатнього обсягу інформаційних даних про галузь, регіон та особливості господарювання суттєво позначається на привабливості підприємства. Отже, інвестиційну привабливість можна розглядати на рівні країни, галузі, певного регіону. Оскільки, підприємство виступає об'єктом в який інвестор вкладає кошти, то оцінка його привабливості є обов'язковою. Тому, інвестиційну привабливість підприємства слід визначати враховуючи складові цієї привабливості на всіх рівнях. Як показує досвід, стратегічного іноземного та вітчизняного інвестора завжди буде цікавити привабливе підприємство в інвестиційно-привабливій галузі та привабливому регіоні. Так, жоден інвестор не інвестуватиме у привабливий об'єкт (підприємство), що належить до галузі з характерними кризовими проявами, або розташований у непривабливому регіоні.

Фахівці виокремлюють ряд факторів, що формують інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання до яких слід віднести: фінансову стійкість, майновий стан, ділову активність, ліквідність активів та рентабельність.

Інвестиційна привабливість діючого підприємства залежить від стадій його життєвого циклу. Згідно теорії ринку підприємство проходить наступні послідовні стадії: «поява», «зростання», «сталість», «старіння» [21].

Підприємство вважають привабливим об'єктом інвестування на стадіях «поява», «зростання» та «сталість». Модернізація устаткування, технічне переоснащення, реконструкція, підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства, збільшення обсягів інвестиційних ресурсів забезпечують привабливість об'єкта інвестування. На стадії «сталість» підприємство починає втрачати, а на стадії «старіння» остаточно втрачає свою інвестиційну привабливість і тому його діяльність потребує кардинальних змін, адже всі можливості вже використані.

Слід зазначити, що інвестування є доцільним і на стадії «старіння», якщо передбачається диверсифікація, реструктуризація або перепрофілювання підприємства. Такі заходи сприяють економії практично всіх видів ресурсів, збільшують обсяги реалізації за рахунок розширення асортименту у порівнянні з новим будівництвом.

Визначення впливу стадій життєвого циклу на інвестиційну привабливість підприємства доцільне в умовах стабільної ринкової економіки. Враховуючи особливості становлення, розвитку та функціонування будь-якого підприємства в національній економіці, можна заперечити використання цього підходу повною мірою. Відповідно до нього, майже всі підприємства, які були засновані до переходу на ринкові відносини, можна віднести до останнього етапу життєвого циклу – «старіння». Наявність та необхідність подолання кризових явищ стосувалася та стосується всіх об'єктів і суб'єктів господарювання національної економіки.

Оскільки для підприємств визначальними показниками є дохід (виручка від реалізації продукції) та прибуток, то у ході аналізу доречно зупинитися на розгляді факторів, які їх визначають. За змістом ці фактори можна згрупувати на економічні, організаційно-технічні, соціальні та інші. З основних економічних факторів можна виділити внутрішні (ендогенні) та зовнішні (екзогенні). Вважають, що зовнішні фактори не залежать, а внутрішні залежать і від самого підприємства та зусиль його колективу.

Зовнішніми факторами є наступні: платоспроможний попит споживачів; зміна цін на продукцію, роботи і послуги, рівень конкуренції; виконання постачальниками договорів, дотримання термінів постачання запасів і т.п..

До внутрішніх економічних факторів, що впливають на обсяг доходу і прибутку належать: виготовлення конкурентоспроможної продукції, забезпеченість матеріальними ресурсами, працівниками, продуктивність їх праці, раціональність використання всіх видів ресурсів і т.п.

Організаційний, технічний, технологічний рівень діяльності; стан системи управління, маркетингу, рівень комерційної роботи формують склад внутрішніх факторів.

До соціальних та інших факторів відносять: чисельність населення, статеві-вікова та соціальна його структура, міграція населення; грошові надходження та заощадження, задоволення потреб за рахунок власного господарства, побут, традиції, мода, моральні, психологічні та інші фактори.

Названі фактори стосовно їх впливу на дохід і прибуток є зовнішніми, незалежними від колективів підприємств. Їх вплив на вказані показники є опосередкованим через такі фактори як платоспроможний попит споживачів на продукцію, товари, його обсяг і структура та коливання протягом року. Розглянуті фактори слід брати до уваги як у поточному періоді так і при визначенні перспективних напрямків діяльності підприємства [11].

Розглянуті групи факторів є взаємозумовленими, їх треба розглядати у взаємозалежності і враховувати під час проведення комплексного економічного аналізу підприємства у поточному періоді та обґрунтування управлінських рішень на майбутнє.

3. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Аналіз літературних джерел з проблем інвестиційної діяльності, дозволяє сформулювати логічну схему оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. Її відображено на рис. 4.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства проводиться на основі використання різних фінансово-економічних показників функціонування підприємства протягом певного періоду. Об'єктивне оцінювання фінансового стану підприємства здійснюють за методиками експрес-аналізу або поглибленого аналізу. Такі методики ґрунтуються на застосуванні абсолютних і відносних показників. На основі розроблених методик виявляють проблеми в діяльності підприємства, досліджують причини, які їх зумовили, однак вони не

дають можливість обґрунтувати висновки про його фінансовий стан в цілому, інвестиційну привабливість і потенційні можливості.

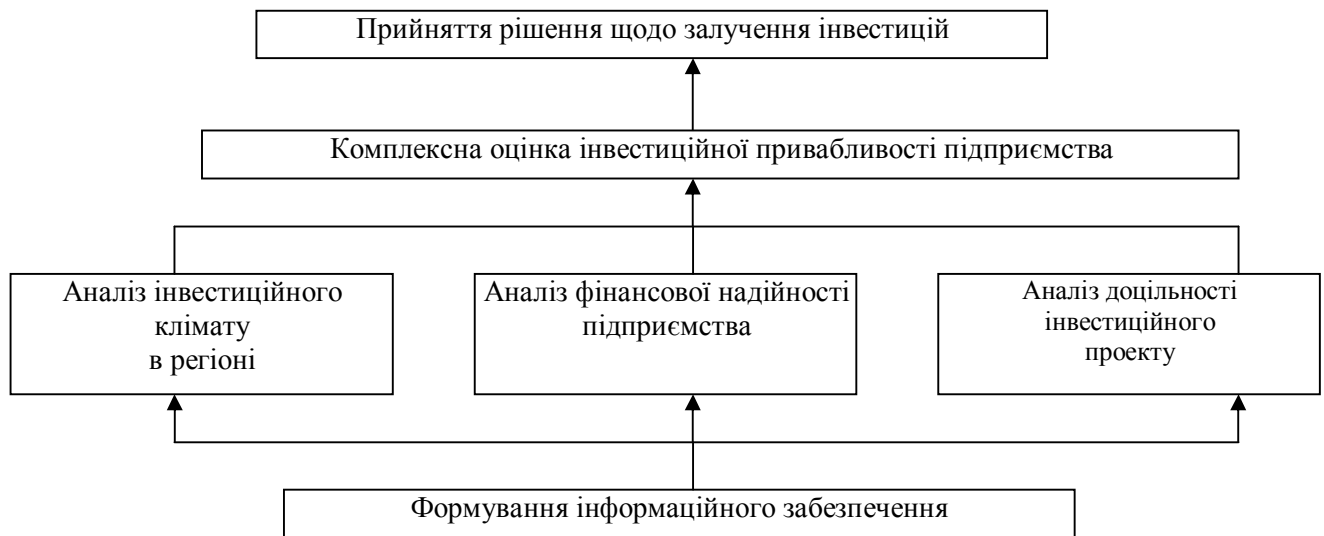

Рис.4. Послідовність оцінки інвестиційної привабливості підприємства [12]

Провівши аналіз економічної літератури, можна стверджувати, що оцінити інвестиційну привабливість підприємства можна на основі інтегральної оцінки, розрахунок якої запропонований Агенством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій [22]. Відповідно до запропонованої Агенством методики для оцінювання інвестиційної привабливості підприємства цю процедуру можна здійснювати за такими етапами:

- оцінка фінансового стану об'єкта інвестування;
- розрахунок значень важливості групових і одиничних показників оцінювання з використанням експертних оцінок;
- розрахунок розмаху варіаційної множини;
- розрахунок рангованих значень кожного показника;
- визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості.

Одним із недоліків даної методики є те, що вона не бере до уваги галузеву специфіку діяльності підприємств. Зокрема, для підприємств певних галузей перевищення необоротних активів над оборотними активами можна

вважати нормальним станом функціонування та розвитку, а для інших – така ситуація може бути ознакою погіршення платоспроможності, генерувати банкрутство. Крім того, не береться до уваги сезонність виробництва, державна підтримка підприємства. Для сільськогосподарських підприємств не враховується такий важливий об'єкт як земля, що слугує основним активом для даної галузі [23].

Проведення фінансового аналізу інвестиційної привабливості підприємства відповідно до даної методики є досить трудомістким, бо вимагає розрахунку близько сорока різних показників за напрямками господарської діяльності підприємства. Одержані результати вимагають обробки і узагальнення, що збільшує витрати пов'язані з оцінюванням. Нерідко виникає можливе існування різноспрямованих тенденцій в діяльності підприємства, через що унеможлиблює узагальнення результатів.

Деякі науковці додають до вищеперерахованих показників додають ще капіталізовану вартість, а саме ринкову вартість акцій підприємства, показник співвідношення ринкової і балансової вартості акцій, коефіцієнт ліквідності акцій, який відображає потенційно можливий продаж акцій певного емітента, дивідендну дохідність акцій, яка відображає співвідношення розміру доходу, що йде на поточне споживання акціонерів до ринкової вартості акцій. [23].

У закордонній практиці досить розповсюдженим є методи рейтингового оцінювання. Досить популярними є: Fortune 500, Global 1000, BusinessWeek 1000. Вони здійснюють оцінку інвестиційну привабливість на основі таких в показників фінансово-господарських підприємств як: обсяги та темпи зміни доходів, прибутків, активів; рівень ефективності інвестицій; рівень ринкової вартості підприємства [13].

Практично у всіх методиках оцінювання інвестиційної привабливості підприємств оперують розрахунком коефіцієнтів ліквідності, коефіцієнтів використання ресурсів, коефіцієнта автономії, коефіцієнтів рентабельності, інколи аналітики визначають рентабельність акціонерного капіталу. Однак, не

визначають якість прибутку та доходу, тобто не враховують джерел їх походження, не здійснюють аналіз різних видів діяльності.

Важливим показником, який використовується аналізі інвестиційної привабливості є прибуток, що відображає основне джерело формування фінансових ресурсів та нагромадження капіталу, зміцнення фінансових і ринкових позицій господарюючого суб'єкта, слугує захисним механізмом від ймовірного банкрутства. Прибуток формує базис економічного розвитку країни, підприємств, його власників і найманого персоналу.

Оперуючи таким показником, як прибуток підприємств, необхідно враховувати, що у різних галузях він має різну структурну характеристику. Кожна із галузей відрізняється специфікою процесу виробництва та отримання доходу. Це зумовлює необхідність розгляду специфічних характеристик з метою ефективного оцінювання підприємства, зокрема структури витрат та їх вплив на величину прибутку. Так, Я. Комаринський та І. Яремчук зазначають, що результати діяльності металургійних підприємств тісно взаємопов'язані із виробничим циклом, а прибутки виробників тютюнових, алкогольних виробів залежать від вартості сировини та матеріалів, а ще досить значними є витрати на рекламу. [19].

Таким чином, важливим в аналізі інвестиційної привабливості є врахування галузевої специфіки та особливостей діяльності кожного господарюючого суб'єкта. Це вимагає коригування базового підходу до оцінювання.

Особливої уваги вимагають звітні сегменти корпоративних структур, для складу яких входять дочірні підприємства. Часто такі структури здійснюють діяльність у різних сферах економіки. Це зумовлює необхідність формувати консолідований прибуток та розкривати такий обсяг показників, який найбільш характеризує результати їх роботи за різними видами діяльності.

Основною метою інвестицій є збільшення капіталу інвестора. Вітчизняні інвестори переважно працюють в тих галузях економіки, де можна отримати гарантовані прибутки з найменшим ризиком. У теорії і практиці фінансового

аналізу використовують різні показники дохідності капіталу. Вони відрізняються метою застосування, методикою розрахунку, і відповідно, економічним змістом. Такими показниками є рентабельність сукупного капіталу, рентабельність власного капіталу, рентабельність операційного капіталу, рентабельність акціонерного капіталу, рентабельність основного капіталу, рентабельність оборотного капіталу і т.д. Така різноманітність викликає певну проблему щодо взаємоув'язки, адже показники різняться структурою, відображають різні напрямки діяльності. Крім того, треба врахувати, що фактори, які їх визначають є досить різноплановими.

Слушною є думка науковців, які пропонують в оцінюванні інвестиційної привабливості брати до уваги генетичний аспект мікроекономічної системи, тобто проводити оцінювання потенціалу розвитку підприємства. До нього пропонується включати: капітал, техніку, об'єкти права інтелектуальної власності, права на використання природних ресурсів, права на здійснення видів діяльності, права на товарні знаки, торгові марки, знаки обслуговування, кадровий потенціал підприємства, систему менеджменту підприємства, інформаційну систему, інформацію, та такі показники як питома вага вищевказаних об'єктів у загальній сумі активів підприємства, динаміка показників потенціалу та її питомої ваги, рентабельність використання вище перерахованих ресурсів [17]

Здійснюючи аналіз, потрібно враховувати якість продукції підприємства, її ринковий попит, стадії життєвого циклу. При вкладенні інвестицій в певний вид продукції інвестор планує отримати якомога більший прибуток від її продажу. Адже відсутність попиту на продукцію не дозволить інвестору покрити понесені витрати. В аналізі необхідно врахувати, що при великій швидкості обороту капіталу, можна одержати досить значну віддачу на інвестований капітал, навіть за невисокого рівня рентабельності продукції. Проте в тих галузях, для яких характерна низька швидкість обороту капіталу, не в яких повільно обертається капітал, рентабельності продукції повинна бути

високою, для того, щоб забезпечити необхідну норму доходу на інвестований капітал.

Будь-яке вкладення капіталу пов'язане з ризиками. Крім, власне інвестиційних ризиків, значну роль відіграють ризики, які властиві окремим видам діяльності, окремим операціям. Кожній галузі, крім загальноприйнятих, притаманні і специфічні види ризиків. Це зумовлює потреба при проведенні аналізу інвестиційної діяльності враховувати рівень властивого ризику галузі, в якій функціонує підприємство [17].

Оцінити ефект від інвестиційної діяльності можна лише через певний період часу, тому досить вірогідним є те, що підприємство, яке було об'єктом інвестування зазнає змін. Ці зміни можуть носити негативний характер і бути наслідками дії різних факторів, а саме: недостатньо кваліфікований менеджмент підприємства; неефективна структура майна; надмірне бажання керівництва до здійснення ризикових операцій; помилки в оцінці фінансово-економічного стану ділових партнерів; нестабільне фінансове становище підприємства; нечесність керівництва підприємства та інше [18].

Все це зумовлює необхідність удосконалення методики аналізу інвестиційної привабливості підприємства, потребує її коригування та формування нових підходів.

Вважаємо за доцільне проводити аналіз інвестиційної привабливості підприємств не лише на підставі Методики інтегральної оцінки, затвердженої на законодавчому рівні, але і коригувати основні показники відповідно до сфери діяльності підприємства. Важливо інвестиційну привабливість пов'язувати не тільки з інтегральним фінансово-економічним показником, але із цілою системою кількісних показників. Такі показники повинні характеризувати господарський, фінансовий, технічний потенціали підприємства, що дозволяє здійснити оцінку стан і можливості конкретного підприємства відповідної галузі і регіону.

Оцінку інвестиційної привабливості необхідно здійснювати у два етапи. На першому етапі здійснювати розрахунок інтегрального показника за

господарюючим суб'єктом, використовуючи дані фінансової та бухгалтерської звітності; на другому – визначати оцінку інвестиційної привабливості підприємства шляхом коригування інтегрального показника, розрахованого на першому етапі з урахуванням привабливості на мезоекономічному рівні, впливу результатів фінансово-господарської діяльності та ризиків діяльності підприємства [21].

Визначена на першому етапі інтегральна оцінка дозволяє поєднати в одному показнику багато даних, які різняться назвою, одиницями виміру, важливістю та іншими характеристиками. Для вирішення цих завдань і отримання об'єктивної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та розрахунку інтегрального показника застосовується певна послідовність дій (рис.5).

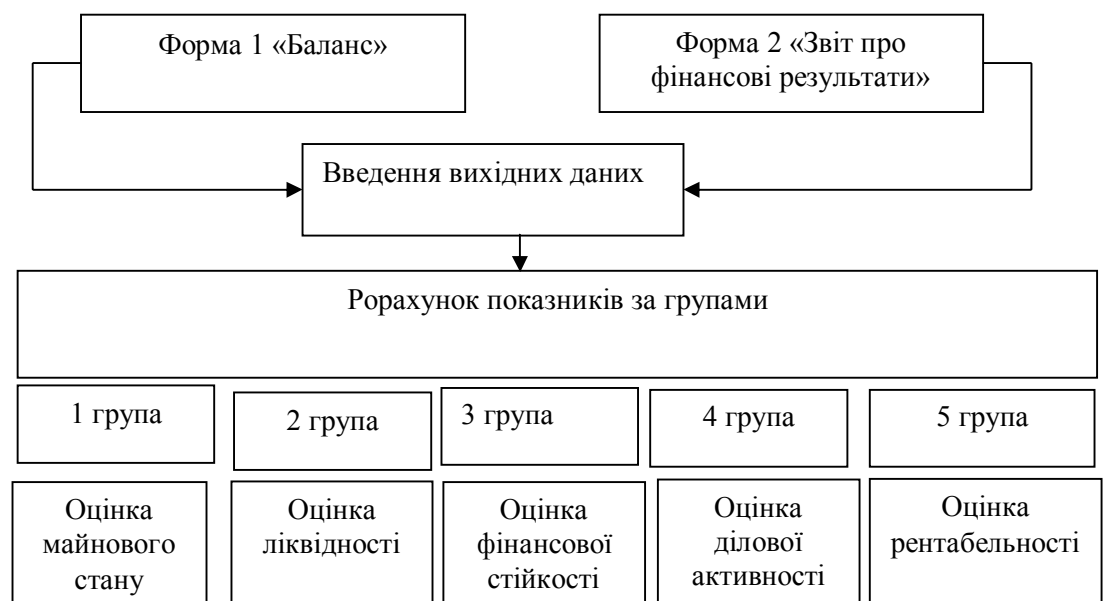

Рис. 5. Послідовність розрахунку інтегрального показника [27]

Узагальнення діючих методик фінансового аналізу діяльності підприємств дозволяють сформулювати п'ять груп показників (їх близько 45), які можуть бути використані для визначення інтегрального показника (рис. 6).

Перша група показників використовується для оцінки майнового стану підприємства. Вона допомагає визначити джерела формування активів та оцінити рівень їх використання.

Рис.6. Показники визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства

Показники ліквідності і платоспроможності, а це друга група показників, характеризують здатність підприємства своєчасно та повною мірою виконувати свої фінансові зобов'язання.

Третя група показників – показники фінансової стійкості дозволяють зробити висновок про залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, допомагають оцінити фінансову міцність підприємства, тобто стабільність його діяльності з позиції довгострокової перспективи. Четверта група показників характеризує ділову активність підприємства, яка виявляється у динаміці його розвитку, досягненні обраних цілей, розширенні ринків збуту. П'ята група показників є показниками рентабельності, які характеризують економічну ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства.

Для визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості з використанням п'ять груп перерахованих показників з врахуванням їх важливості може бути застосована наступна формула [21]:

$$I = \sum_{j=1}^n \prod_{i=1}^n d_i \cdot \frac{|x_{ij} - x_{i \max (\min)}|}{x_{i \max} - x_{i \min}}$$

де x_{ij} — значення i -го показника;

d_i — рівень важливості i -го показника;

n — кількість показників;

$x_{i \min}$ — мінімальне значення i -го показника (при мінімізації);

$x_{i \max}$ — максимальне значення i -го показника (при максимізації).

Рівень важливості можна розрахувати за формулою

$$d_i = \frac{R_i}{n}$$

де R_i — ранг i -го показника згідно з підсумковим ранжуванням.

Для визначення важливості окремих показників та їх груп використовують один із методів експертних оцінок – метод рангової кореляції.

Експерти на підставі опитувань розподіляють показники за рангами (від 1 до n) за срівнем зменшення пріоритетності та важливості.

На підставі проведеної експертної оцінки науковцями були визначені ранги показників. Результати ранжування подано на рис.7.

Значимість кожної з п'яти груп визначається шляхом нагромадження рангів з окремих показників у цій групі, що дозволяє, на думку авторів, дати об'єктивну оцінку. За групами накопичені такі ранги: перша група – 19; друга група – 201; третя група – 308; четверта група – 315; п'ята група – 60. Це свідчить про те, що на першому та другому місці за значимістю – група показників майнового стану та рентабельності, а на третьому та четвертому місцях – ліквідність і ділова активність відповідно. Останнє місце належить групі показників фінансової стійкості [21].

У результаті здійснення першого етапу «Методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств» отримуємо інтегральний показник інвестиційної привабливості за кожним підприємством.

У зв'язку з тим, що потенційних інвесторів цікавить не саме значення показника інвестиційної привабливості, а можливий рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів щодо конкретного підприємства, то при прийнятті рішення стосовно інвестування особі, що приймає таке рішення, необхідно враховувати зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на підприємство.

На другому етапі здійснюється оцінка інвестиційної привабливості через коригування інтегрального показника з урахуванням факторів, які суттєво впливають на інвестиційну привабливість підприємства:

- інвестиційна привабливість на мезоекономічному рівні;
- оцінка управління підприємством на підставі аналізу руху грошових коштів;
- вплив зовнішніх ризиків;
- вплив внутрішніх ризиків.

Показник	Місце
Перша група. Оцінка майнового стану	
1.1. Темпи зростання оборотних активів	3
1.2. Коефіцієнт придатності необоротних активів	2
1.3. Коефіцієнт придатності основних засобів	1
1.4. Коефіцієнт зносу основних засобів	13
Друга група. Оцінка ліквідності	
2.1. Маневреність власних оборотних коштів	31
2.2. Коефіцієнт покриття	32
2.3. Коефіцієнт швидкої ліквідності	33
2.4. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	36
2.5. Частка оборотних коштів у активах	35
2.6. Частка виробничих запасів у поточних активах	34
Третя група. Оцінка фінансової стійкості	
3.1. Коефіцієнт фінансової автономії	12
3.2. Коефіцієнт залучення власних коштів (фінансової залежності)	30
3.3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	37
3.4. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	38
3.5. Коефіцієнт покриття довгострокових вкладень	39
3.6. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	40
3.7. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів	41
3.8. Коефіцієнт структури залученого капіталу	42
3.9. Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	29
Четверта група. Оцінка ділової активності	
4.1. Чистий прибуток	27
4.2. Фондовіддача	26
4.3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	25
4.4. Період оборотності дебіторської заборгованості	24
4.5. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	28
4.6. Період оборотності кредиторської заборгованості	20
4.7. Коефіцієнт оборотності запасів	19
4.8. Період оборотності запасів	21
4.9. Коефіцієнт оборотності активів	22
4.10. Тривалість фінансового циклу	23
4.11. Тривалість операційного циклу	18
4.12. Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості	17
4.13. Оборотноість власного капіталу	16
4.14. Оборотноість основного капіталу	15
4.15. Коефіцієнт стійкості економічного зростання	14
П'ята група. Оцінка рентабельності	
5.1. Обсяг чистого прибутку	11
5.2. Рентабельність продукції	10
5.3. Рентабельність активів	9
5.4. Рентабельність власного капіталу	6
5.5. Рентабельність основного капіталу	5
5.6. Операційна рентабельність реалізованої продукції	4
5.7. Чиста рентабельність реалізованої продукції	7
5.8. Валова рентабельність продажу	8

Рис. 7. Результати підсумкового ранжування [21]

Для підвищення довіри інвестора до підприємства і об'єктивнішої оцінки інвестиційної привабливості необхідні найбільш узагальнені показники діяльності підприємства на основі бухгалтерської та фінансової звітності, тобто відкритої інформаційної бази. Саме таким показником є рух грошових коштів підприємства, інформація за ним подана у формі фінансової звітності № 3 «Звіт про рух грошових коштів»), а тому при оцінці привабливості підприємства необхідно її коригувати на підставі аналізу руху грошових коштів від усіх видів діяльності [24].

Дієздатність підприємства визначається вмінням генерувати значні суми грошових коштів для того, щоб своєчасно реагувати на потреби та можливості, які несподівано виникають. Інформація про рух грошових коштів від основної діяльності допомагає оцінити фінансову гнучкість підприємства. Оцінка здатності підприємства пережити, наприклад, несподіване падіння попиту, може включати аналіз руху грошових коштів від основної діяльності за минулі періоди. Чим істотніші потоки грошових коштів, тим вища здатність підприємства витримати несприятливі зміни економічних умов.

На думку фахівців, у галузі інвестицій та кредитів при оцінці доходів підприємства є корисним аналіз руху грошових коштів [34] Рух грошових коштів більш об'єктивно оцінює ефективність діяльності підприємства, ніж показник чистого прибутку, дає змогу визначити стан і загальну оцінку управління підприємством

У будь-якому разі для прийняття рішення про вінвестування капіталу необхідно володіти інформацією про те, наскільки передбачуваний ефект зможе компенсувати ризик, який виникає через невизначеність кінцевого результату. Ще одним важливим фактором інвестиційної привабливості підприємства є вплив певних видів ризиків.

Однак загальний рівень впливу ризиків на макрорівні (зовнішніх) та на мікрорівні (внутрішніх) різний. Аналізуючи публікації вітчизняних фахівців щодо кількісної оцінки впливу ризиків на діяльність підприємства та досвід роботи підприємств, можна зробити висновок, що в сучасних умовах в Україні

зовнішні ризики впливають на діяльність підприємства на 70 %, а внутрішні — на 30 %. Ступінь впливу кожного окремого ризику можна оцінити тільки маючи достатню інформацію про діяльність конкретного підприємства, його відносини з зовнішнім середовищем і повну характеристику внутрішнього середовища з урахуванням життєвого циклу підприємства.

Послідовність проведення коригування інтегрального показника наведено на рис.8.

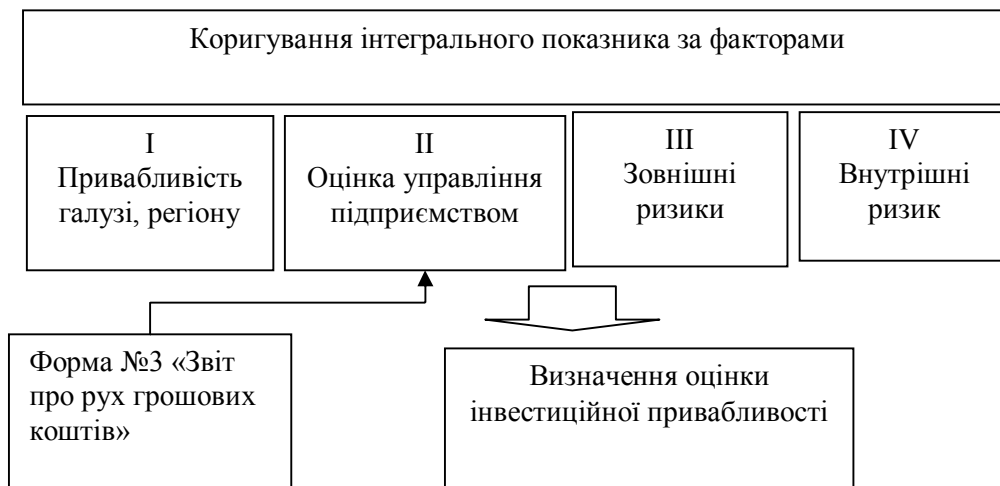

Рис.8. Послідовність оцінки інвестиційної привабливості підприємств
Оцінка інвестиційної привабливості підприємства визначається за формулою [21]:

$$E = I \cdot K_{1ij} \cdot K_{2ij} \cdot K_3 \cdot K_4$$

де I — інтегральний показник;

K_{1ij} — відповідний коефіцієнт за матрицею привабливості на мезоекономічному рівні;

K_{2ij} — коригуючий коефіцієнт оцінки управління;

K_3 — вплив зовнішніх ризиків;

K_4 — вплив внутрішніх ризиків.

Вплив ризиків внутрішнього та зовнішнього характеру на діяльність й інвестиційну привабливість підприємств визначається за допомогою ступеня впливу відповідних ризиків (R_2 , R_3), які визначають шляхом рангової

кореляції на підставі анкетування експертів-практиків відповідних підприємств. За результатами розрахунків їх обсяг уточнюють порівняно з теоретичними значеннями 0,7 та 0,3, відповідно ступінь впливу ризиків дорівнює: зовнішніх — $R_1 = 0,68$, а внутрішніх — $R_2 = 0,32$.

Зазначимо, що залежність між впливом ризиків і привабливістю підприємства обернена, тобто чим вищий вплив ризику на діяльність підприємства, тим нижча його привабливість. Тому при обчисленні оцінки інвестиційної привабливості підприємства необхідно вплив ризиків ураховувати такими виразами:

$$K_3 = 1 - R_1$$

$$R_4 = 1 - R_2$$

де $R_{1,2}$ — вплив відповідних видів ризиків.

Для підприємств, які перебувають на пізніх стадіях свого життєвого циклу, а це більшість промислових підприємств України, за всіх можливих позитивних факторів впливу максимальне значення оцінки інвестиційної привабливості не повинно перевищувати 100 одиниць.

Застосування «Методики оцінки інвестиційної привабливості» дає змогу комплексно оцінити рівень інвестиційної привабливості промислових підприємств, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень суб'єктами інвестиційної діяльності [22].

Розглянута методика може використовуватися для оцінки інвестиційної привабливості, оцінки фінансового становища у процесі приватизації та розробки заходів щодо санації або ліквідації підприємства. Отже, викладену методику можна використовувати для визначення інвестиційної привабливості за ініціативою як самого підприємства, так й інвесторів, які розглядають питання про вкладення коштів у його діяльність.

Рівень розвитку будь-якої галузі країни може бути виміряно різними різними показниками. Величина цих показників обумовлена впливом ряду чинників. При цьому постає завдання щодо визначення сукупності тих

чинників, вплив яких на розвиток галузі, а отже, і на інвестиційну привабливість є досить сильним.

Для вирішення поставленого завдання доцільно використати факторний аналіз попиту, який дозволяє оцінити можливості розвитку галузі в цілому під впливом умов господарювання, що змінюються.

У теорії аналізу пропонується широкий спектр методів факторного аналізу: аналіз функціональних залежностей і кореляційний аналіз; прямий і зворотний аналіз; одноступеневий і багатоступеневий; статичний і динамічний; ретроспективний і перспективний [27; 32].

Якщо між результативним показником і факторами існує імовірнісний зв'язок, краще застосовувати кореляційно-регресійний аналіз. Він дозволяє встановити вид залежності, тісноту зв'язку і виразити кількісно вплив різних факторів, що взаємодіють, на досліджуваний показник [17].

Якщо ні регіон, ні галузь не є інвестиційно-привабливими, зрозуміло, що не може бути і мови про інвестування будь-якого підприємства, яке працює в цій галузі та розташоване у відповідному регіоні. Коли або галузь, або регіон є привабливими для інвестора, тоді вплив негативних і позитивних сторін привабливості на мезоекономічному рівні компенсують одна одну.

У цьому випадку прийняти рішення про інвестування певного підприємства можна тільки на підставі оцінки його інвестиційної привабливості. Для підприємства, яке розташоване в інвестиційно-привабливому регіоні і належить до привабливої галузі, оцінка привабливості зростає вдвічі.

Пропонуємо визначити комплексний показник інвестиційної привабливості підприємств у територіальному розрізі. Для цього можна застосувати метод стандартизації показників досліджуваних явищ [27].

При застосуванні цього методу розрахунки проводять за формулами:

$$\Delta x_{ji} = x_{ji} - \bar{x}_j,$$

$$s = \sqrt{\frac{(x_{ji} - \bar{x}_j)^2}{I}} = \sqrt{\frac{\Delta x_{ji}^2}{I}}$$

$$X_{ji} = \frac{x_{ji}}{s},$$

$$ППП = \sum_{j=1}^J X_{ji}$$

де:

j – індекс фактора;

J – кількість факторів;

i – індекс регіону;

I – кількість регіонів;

x_{ji} – величина j -го фактора;

\bar{x}_j – середньоарифметичне значення j -го фактора по країні;

Δx_{ji} – відхилення значення j -го фактора в розрізі i -го регіону від середнього показника по країні;

s – стандартне відхилення змінної (величини фактора);

X_{ji} – стандартизована реалізація змінної (j -го фактора) у i -му регіоні;

ППП – комплексний показник інвестиційної привабливості галузі у i -му регіоні.

ВИСНОВКИ

1. Надходження інвестицій в українські підприємства безпосередньо і прямо пов'язане з інвестиційною привабливістю об'єкта інвестування. Оцінка інвестиційної привабливості потенційного об'єкта інвестування – це основа прийняття інвестиційного рішення.

2. Інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність характеристик його фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку та можливості залучення інвестиційних ресурсів. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства є інтегральною характеристикою його внутрішнього середовища.

3. Інвестиційна привабливість навколишнього для підприємства середовища (регіону, галузі, країни) має опосередкований вплив на інвестиційну привабливість підприємства, по-перше, тому, що підприємство – це відкрита система. по-друге, зовнішні фактори мають універсальний характер і відіграють для потенційних інвесторів не менш важливу роль, ніж конкретний об'єкт інвестування.

4. Оцінка та аналіз інвестиційної привабливості підприємства, з одного боку – це основа для розробки його інвестиційної політики, а з іншого, – можливість виявити недоліки в діяльності підприємства, передбачити заходи щодо їх ліквідації та покращити можливості залучення інвестиційних ресурсів. А це, у свою чергу, допомагає інвесторам визначитися у своєму рішенні про інвестування у певне підприємство.

5. Інвестиційна привабливість об'єкта інвестування формується під впливом певних умов і факторів внутрішнього та зовнішнього характеру. Фахівці розглядають різні фактори формування інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Аналіз наявних методик, особливості розвитку економіки та функціонування ринкової інфраструктури дали змогу визначити найбільш значущі фактори впливу на інвестиційну привабливість, такі як фінансова стійкість, майновий стан, ділова активність, ліквідність активів і рентабельність.

6. На інвестиційну привабливість діючого підприємства впливає стадія його життєвого циклу. В теорії ринку виокремлюють шість послідовних стадій: «народження», «дитинство», «юність», «рання зрілість», «остаточна зрілість», «старіння». На стадіях зростання та стабільності підприємство є привабливим об'єктом інвестування. Технічне переозброєння, реконструкція, модернізація, конкурентоспроможність підприємства, зростання обсягів інвестиційних ресурсів забезпечують привабливість об'єкта інвестування. На останніх двох стадіях («остаточної зрілості» та «старіння») підприємство практично втрачає свою інвестиційну привабливість, тому що всі свої потенційні можливості воно використало і потребує кардинальних змін.

7. Вважаємо за доцільне проводити аналіз інвестиційної привабливості підприємств не лише на підставі Методики інтегральної оцінки, затвердженої на законодавчому рівні, але і коригувати основні показники відповідно до сфери діяльності підприємства. Важливо інвестиційну привабливість пов'язувати не тільки з інтегральним фінансово-економічним показником, але із цілою системою кількісних показників. Такі показники повинні характеризувати господарський, фінансовий, технічний потенціали підприємства, що дозволяє здійснити оцінку стану і можливості конкретного підприємства відповідної галузі і регіону.

8. Оцінку інвестиційної привабливості необхідно здійснювати у два етапи. На першому етапі здійснювати розрахунок інтегрального показника за господарюючим суб'єктом, використовуючи дані фінансової та бухгалтерської звітності; на другому – визначати оцінку інвестиційної привабливості підприємства шляхом коригування інтегрального показника, розрахованого на першому етапі з урахуванням привабливості на мезоекономічному рівні, впливу результатів фінансово-господарської діяльності та ризиків діяльності підприємства

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV / [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV зі змінами і допов. / [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII. зі змінами і допов. / [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
4. Господарський кодекс України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
5. Азарова А.О. Оцінка ефективності інвестиційних проектів / А.О. Азарова., Д.М Бершов // Фінанси України. – 2014. - №9 – С. 52-57.
6. Асаула В.В. Механізм забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://intkonf.org/asaula-vv-mehanizm-zabezpechennya-konkurentospromozhnosti-torgovelnogo-pidpriemstva/>
7. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента: В 2 т. [Текст]/ И. А. Бланк – К.: Эльга, 1999. – Т.2. – 511 с.
8. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. [Текст] / И.А. Бланк – К.: СП «Итем ЛТД»: Юнайтед Лондон Трейд Лимитед, 1995. — 448 с.
9. Бланк И.А. Управление формированием капитала [Текст]/ И.А. Бланк.- К.: «Ника- Центр», 2000.- 512с.
10. Ван Хорн Д.К. Основы финансового менеджмента [Текст]/ Д.К Ван Хорн., Д.М. Вахович. -М.: Издательский дом «Вильямс», 2001.-375с.
11. Гриньова В.М. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності: Монографія / За заг. ред. В.М. Гриньової. — Х.: ХДЕУ, 2002. — 464 с.

12. Деньга С.М. Бухгалтерська модель підприємства: генетичний аспект / С.М. Деньга // 2-га міжнародна науково-практична конференція молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в 21 столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації»: збірник тез доповідей. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – С. 355-357.

13. Забарило М. Мониторинг предпочтений потребителей в странах Центральной и Восточной Европы 2006/07 : материалы ритейл-форуму. – К., 2008.

14. Інвестиційний менеджмент: Навч. посіб. [Текст] / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда, Ю.М. Великий. – 2-ге вид., доопр. і доп. — Х.: Інжек, 2006. –664 с.

15. Інвестування: Навч. посіб. [Текст] / В.М. Гриньова, В.О. Коюда. Т.І. Лепейко, О.П. Коюда/ За заг. ред. В.М. Гриньової. Інжек, 2003. – 320 с.

16. Каплан Р.С. Сбалансированная система показателей. [Текст]/ Р.С. Каплан, Д.П.Нортон.- М.: «Олимп-Бизнес», 2003. – 387с.

17. Ковалев В.В. Методы оценки инвестиционных проектов[Текст] / В.В.Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 144 с.

18. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры [Текст]/ В.В.Ковалев.–М.: Финансы и статистика, 2001. – 560с.

19. Комаринський Я. Фінансово-інвестиційний аналіз [Текст] / Я. Комаринський, І. Яремчук – К.: «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана Агентство «Книга Пам'яті України», 1996. – 298 с.,

20. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації [Текст] / за ред. Я. А. Жаліла. - К.: НІСД, 2005. – 388 с.

21. Коюда О.Л. Визначення інвестиційної привабливості підприємств // Економіка: проблеми теорії та практики: 36. наук, пр. — Д.: ДНУ, 2013. – Вип. 175. – С. 154–162.

22. Методика інвестиційної привабливості підприємств та організацій. Наказ Агенства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій

від 23 лютого 1998 р. № 22 / [Електронний ресурс]: Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>

23. Махмудов А.Г. Инвестиционная политика и управление [Текст] / А.Г.Махмудов –Донецк: Донбасс, 2000. — 592 с.

24. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 / [Електронний ресурс]: Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

25. Ольшанський О. Чинники інвестиційної привабливості підприємств торгівлі [Текст]/ О.Ольшанський //Економічний аналіз. – Тернопіль, «Економічна думка». – 2008. – Випуск 1, Ч.2. с.260-262.

26. П'ятницька Г. Т. Управління підприємством в епоху глобалізму: Монографія. [Текст] /Г. Т. П'ятницька – К.: «Логос», 2006 – 568 с.

27. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [Текст]/ В.О Подольська, О.В. Яріш. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.

28. Портер М. Конкуренция: учеб. пособ. [Текст]/ М. Портер.; пер. с англ. - М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. - 608 с.

29. Савицкая Г.В. Показатели экономической эффективности предприятий: обоснование и методика расчета / Савицкая Г.В. [відп. ред. В.Г. Лінник] // Фінанси, облік і аудит: [збірник наук. праць. спец. вип.]. – К.: КНЕУ, 2006. – № 1. – 412 с.

30. Савчук В.П. Управление финансами предприятия [Текст]/ В.П. Савчук. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2003.-125с.

31. Савчук В.П. Анализ и разработка инвестиционных проектов: Учеб. Пособие[Текст] / В.П. Савчук, С.Л. Прилипко, Е.Т.Величко –К.: Абсолют-В: Эльга, 1999. – 304 с.

32. Серединська В.М. Економічний аналіз : навч. посібник [Текст] / В.М. Серединська, О.М.Загородна, Р.В.Федорович; за ред. Р.В.Федоровича. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. – 416 с.

33. Серединська В.М. Економічний аналіз : навч. посібник[Текст] /

В.М. Серединська, О.М.Загородна, Р.В.Федорович; за ред. Р.В.Федоровича. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. – 416 с.

34. Спільник І.В. Аналіз фінансової діяльності фірми [Текст] / І.В. Спільник// Наукові записки. -Тернопіль, «Економічна думка». – 2006. – Випуск 16. с.78-82

35. Уолш К. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства [Текст] / К. Уолш; [Пер. з англ. Л. Лазебний]. – К.: Всеуито; Нукова думка, 2001. – 367 с.

36. Чухно А.А. Основи економічної теорії. Інвестиції: сутність, стимули, детермінанти, співвідношення із заощадженням і доходом [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://library.if.ua/book/61/4395.html>